

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Bobolice na rok 2015

Spis treści

I. Wprowadzenie i diagnoza problemu

1. Wprowadzenie	2
2. Podstawa prawna działań związanych z zapobieganiem narkomanii	2
3. Diagnoza	2

II. Postanowienia ogólne

1. Koordynator programu	4
2. Czas realizacji programu	4
3. Odbiorcy programu	4
4. Cele programu	5
5. Realizator programu	5

III. Zadania w zakresie profilaktyki i edukacji dotyczącej problematyki narkomanii

IV. Sposób pozyskiwania realizatorów programu

V. Postanowienia końcowe

1. Spodziewane efekty realizacji programu	6
2. Źródła finansowania programu	7
3. Sposób kontroli realizacji programu	7
4. Monitorowanie przebiegu programu, ocena wyników	7

I. Wprowadzenie i diagnoza problemu

1. Wprowadzenie

Wielu młodych ludzi, w których jest potencjał i możliwości, by stać się odpowiedzialnymi i produktywnymi dorosłymi jest ograniczonych wyzwaniami, jakie stawia przed nimi ich własne życie. To m.in. trudne relacje rodzinne, szkolne, społeczne, problemy związane z normami kulturowymi i przekazami społecznymi. Te zagadnienia tworzą kompleks czynników ryzyka, które mogą mieć wpływ na pojawienie się m.in. problemu narkomanii.

Jedną z podstawowych form zapobiegania temu zjawisku i negatywnym jego skutkom jest profilaktyka, która powinna koncentrować się nie tylko na osobach zagrożonych ale być kierowana do całości społeczeństwa.

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii stawiają za główny cel gminy profilaktykę, czyli działania mające zahamować tempo wzrostu tego niebezpiecznego procederu.

2. Podstawa prawna działań związanych z zapobieganiem narkomanii

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 124) stanowi, iż zadania z zakresu działania narkomanii realizują organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 10 ust. 1 do zadań własnych gminy należy:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonym uzależnieniem,
- 2) udzielenie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Bobolice nawiązuje do Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bobolice na lata 2015-2020 i jest on komplementarny wobec Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Diagnoza

Zarówno ogólna strategia zapobiegawcza, jak i konkretne działania profilaktyczne podejmowane w skali lokalnej wymagają wiedzy o rozmiarach i charakterze zjawiska. Poniższa diagnoza została dokonana w oparciu o badania ankietowe przeprowadzone w ramach „Diagnozy problemów i zagrożeń społecznych w gminie Bobolice 2013 r.” przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobolicach.

Badaniami ankietowymi objęto grupy reprezentatywne złożone z populacji dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych. Celem przeprowadzonych badań było ustalenie problemów i zagrożeń społecznych jakie mają miejsce w środowisku lokalnym, by jeszcze skuteczniej prowadzić działania profilaktyczne. W badaniu dorosłych analizowane były następujące zagadnienia: bezrobocie, uzależnienia, przemoc w rodzinie, problemy opiekuńczo – wychowawcze, niepełnosprawność, bezpieczeństwo publiczne, wykluczenie osób starszych.

W badaniu dzieci i młodzieży analizowane były: uzależnienia, rodzina, przemoc i niepełnosprawność.

Wnioski:

1. Z przedstawionej analizy badań w grupie dorosłych mieszkańców wysnuto następujące wnioski:

Trudności w znalezieniu zatrudnienia, problemy wynikające z nadużywania alkoholu oraz przemoc i problemy opiekuńczo – wychowawcze to w ocenie respondentów najważniejsze problemy, które powinny skupić uwagę właściwych instytucji działających na rzecz poprawy funkcjonowania społeczności lokalnej. Na dalszej pozycji znalazła się narkomania.

Zdaniem 56% ankietowanych problem uzależnienia od narkotyków lub innych środków odurzających nie występuje w ich otoczeniu. Natomiast 29% nie ma rozeznania w omawianej kwestii. Istotne jest, że aż 14% z badanych osób potwierdza iż w jego najbliższym otoczeniu występuje ten problem.

Wyniki wskazują, że większość osób badanych (58%) nie ma wiedzy dotyczącej dostępności narkotyków/środków odurzających w ich środowisku. Z pozostałych osób 37% wskazało, że zakup narkotyków jest zadaniem łatwym, natomiast 5% uznało, że jest to zadanie trudne.

W przekonaniu 55% respondentów osoby uzależnione mogą liczyć na profesjonalną pomoc oferowaną na terenie miasta i gminy. Niestety 31% nie ma wiedzy w tym temacie. Zdaniem 15% ankietowanych, osoby borykające się z problemem uzależnień nie mogą skorzystać z wsparcia specjalistów.

Na tle innych problemów społecznych problem narkomanii pojawia się na dalszym miejscu. Zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców to rodzina i szkoły powinny zająć kluczowe miejsce w działaniach dotyczących profilaktyki uzależnień. Celowe jest, zatem poszerzenie oferty działań prowadzonych przez szkoły i wsparcie rodziny.

W ocenie ankietowanych priorytetowym działaniem władz powinno stać się zapewnienie miejsc pracy, gdyż zdecydowana większość ankietowanych za przyczynę bezrobocia wskazała brak ofert pracy

Skala zjawiska przemocy zdaje się być poważna, gdyż 21% badanych dorosłych osób doświadcza przemocy ze strony najbliższych. Wskazana jest kontynuacja dotychczasowych form wsparcia i rozpowszechnianie informacji dotyczących miejsc i osób gotowych do pomocy.

Problemy opiekuńczo – wychowawcze są poważnym problemem społecznym, który według badanych jest obecny na terenie miasta i gminy. Zdecydowana grupa ankietowanych uwarunkowań tych problemów dopatruje się w braku należytej opieki ze strony rodziców/opiekunów, braku ofert spędzania czasu wolnego oraz w uzależnieniach. Działania zmierzające do poprawy funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny powinny być ukierunkowane na pracę z całą rodziną a nie poszczególną jednostką.

Opinia mieszkańców na temat pozostałych problemów dotyczących społeczności lokalną wskazuje na dalsze kierunki podejmowanych działań w gminie. Bez wątpienia konieczne jest zapobieganie izolacji oraz marginalizacji życia osób niepełnosprawnych i starszych oraz zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.

Warto dodać, że do sprawnego funkcjonowania społeczeństwa nie wystarcza sama wiedza o problemach i zagrożeniach, ale czyn i działanie. W działaniach tych należy uwzględnić potencjał tkwiący w pojedynczych jednostkach oraz w małych grupach społecznych.

2. Z przedstawionej analizy badań w środowisku dzieci i młodzieży wysnuto następujące wnioski:

W ocenie większości młodych ludzi relacje z rodzicami są pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach na obszarze gminy.

Problem spożywania substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży ma szczególne znaczenie dla ich rozwoju. Z analizy badań wynika, że głównym motywem spożywania alkoholu jest presja rówieśnicza, chęć zaimponowania i obawa przed odrzuceniem. Poza tym niepokojący jest fakt, że kupno tych napojów nie stanowi problemu. W związku z tym zadaniem osób dorosłych jest zadbanie o to, aby chronić dzieci i młodzież przed alkoholem i prezentować właściwe przykłady postaw. Wszelkie działania ukierunkowane powinny być na szeroko pojętą profilaktykę skierowaną nie tylko do dzieci i młodzieży, ale również do osób dorosłych, w szczególności do osób sprzedających.

Narkotyki i dopalacze są obecne w szkołach na terenie gminy Bobolice, szczególnie na poziomie gimnazjum. 85% respondentów przyznało, że dotychczas nie miało kontaktu w powyższymi środkami. Młodzież, która przyznała się do używania substancji narkotycznych (nawet podjęcie jednorazowej próby) stanowi 12%. Odpowiedzi nie udzieliło 3% ankietowanych.

Zdecydowana większość ankietowanych (74%) przyznaje, że nie miała kontaktu z wymienionymi środkami odurzającymi. Natomiast osoby, które zetknęły się z narkotykami i dopalaczami przyznają, że miało

to miejsce w szkole (5%), na wakacjach (5%), w czasie wolnym/ po szkole (4%), na dyskotecę/ w pubie/ na imprezie (3%). W środowisku domowym do pierwszych kontaktów z substancjami narkotycznymi przyznaje się 2% uczniów. 1% respondentów potwierdza, że pierwszy kontakt miało w innej sytuacji, ale nie określa w jakiej. 7% młodzieży nie udzieliło odpowiedzi.

Jak można wyczytać z danych większość młodych ludzi (67%) nie zna osób w swoim otoczeniu zażywających wymienione substancje. Jednak, aż 33% spotkało w swoim środowisku osobę, która „bierze”.

Analizując pytanie dotyczące zakupu środków psychoaktywnych 46% ankietowanych uczniów nie wie czy zakup narkotyków i dopalaczy jest możliwy. W ocenie 23% respondentów bardzo trudne jest kupno narkotyków i dopalaczy. Jednocześnie w ocenie 20% badanych trudne jest nabycie wymienionych substancji, jednak przy znajomości odpowiednich osób jest to możliwe. Zdaniem 10% uczniów zaopatrzyć się w środki narkotyczne jest łatwo. 2% nie udzieliło odpowiedzi na zadane pytanie.

Uczniowie zostali poproszeni o ocenę wiedzy i postaw swoich rodziców wobec narkotyków i dopalaczy. Jak wykazują wyniki badań 38% respondentów nie wie jaki jest poziom wiedzy ich rodziców na temat wyżej wymienionych substancji, 30% badanych ocenia ją jako średnią. Dla 21% rodzice posiadają bardzo dużo informacji o narkotykach i dopalaczach, a przeciwnego zdania jest 10%.

W przypadku pytania o reakcję rodziców na zażywanie narkotyków i dopalaczy przez własne dzieci, zdecydowana większość (66%) uczniów wskazała odpowiedź sugerującą próbę znalezienia rozwiązania i pomocy. Dla 23 % rodzice przyjęliby postawę krytyczną wobec tego faktu, (5%) młodych ludzi było przekonanych, że ich rodzice nie zareagowaliby. Zdaniem 4% pokrzykiwaliby i „odpuścili”.

Należy zaznaczyć, że każdy kontakt z wymienionymi substancjami niesie za sobą poważne zagrożenia. Obowiązkiem dorosłych jest zapewnienie skutecznej strategii rozwiązań zapobiegawczych. Szczególną uwagę w podejmowanych działaniach należy zwrócić w okresach wolnych od zajęć szkolnych. Czas wakacji, ferii, itp. sprzyja zagrożeniom. Należy uwrażliwić rodziców i opiekunów, na to, aby poświęcać swoim dzieciom więcej uwagi i nie zapominali o odpowiedzialności, jaką za nie ponoszą.

Zjawisko przemocy jest obecne w szkołach na terenie gminy Bobolice. Należy pamiętać, że to właśnie dorośli powinni stworzyć bezpieczne warunki do rozwoju i dorastania. Niezmiernie ważne jest podnoszenie świadomości młodych ludzi w zakresie przejawów, form stosowanej przemocy oraz możliwości uzyskania wsparcia.

Analizując postawy ankietowanych wobec osób niepełnosprawnych wskazane jest podjęcie działań mających na celu uwrażliwienie społeczeństwa na los tych osób.

W świetle pozyskanych informacji uznać należy, że priorytetowym działaniem dorosłych jest troska o młode pokolenie. Jest to szczególnie ważne w dobie otaczających i docierających z wielu stron zagrożeń.

Powszechnie wiadomo, że najtańszą i najbardziej efektywną strategią reagowania na problemy i zagrożenia społeczne jest szeroko pojęta profilaktyka. Na terenie naszej gminy działaniami z tego zakresu zajmuje się wiele instytucji życia społecznego. Ważne jest, aby działania na rzecz poprawy życia społeczności były zintegrowane oraz by poszerzać ich zakres.

Wnioski z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń wynikające m.in. z używania narkotyków stanowiły materiał do zaplanowania działań ujętych w programie na 2015 r. skierowanych do społeczności naszej gminy.

II. Postanowienia ogólne

1. Koordynator programu Pełnomocnik Burmistrza Bobolic ds. Uzależnień

2. Czas realizacji programu styczeń - grudzień 2015 r.

3. Odbiorcy programu

- dzieci i młodzież szkół podstawowych, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych, rodzice,
- osoby mające czynny kontakt ze środkami psychoaktywnymi,
- osoby współuzależnione,
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi (pedagodzy, psycholodzy, nauczyciele, pracownicy ośrodka pomocy społecznej, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, policjanci, pracownicy służby zdrowia, duchowni),
- przedstawiciele władz lokalnych,

- społeczność lokalna.

4. Cele programu:

- podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej oraz prowadzenie działalności informacyjnej,
- organizowanie i prowadzenie na terenie placówek oświatowych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z udziałem grup rodzicielskich, promowanie zdrowego stylu życia, prowadzenie programów edukacyjnych, konkursów, olimpiad,
- doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę narkomanii poprzez organizację szkoleń, wymianę doświadczeń; zwiększenie ilości kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych,
- ułatwienie osobom uzależnionym i ich rodzinom korzystania z różnych form pomocy społecznej, wspieranie zatrudnienia socjalnego,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych związanej z przeciwdziałaniem narkomanii.

5. Realizator programu

- Placówki oświatowe,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Bobolicach,
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bobolicach,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobolicach,
- Gminna Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bobolicach,
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych w Bobolicach,
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Przymierze” ,
- Ośrodek Rehabilitacyjno-Postresocjalizacyjny w Darzewie,
- Policja
- Straż Miejska,
- Rady Sołeckie.

III. Zadania w zakresie profilaktyki i edukacji dotyczącej problematyki narkomanii

L.p.	Nazwa zadania	Partnerzy w realizacji zadania	Kwota zabezpieczona w budżecie (zł)
1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem			
1	Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	Organizacje pozarządowe	5.000,00 zł
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej			
1	Pomoc w formie indywidualnego poradnictwa dla osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnienia od narkotyków	MGOPS, Ośrodek Rehabilitacyjno-Postresocjalizacyjny w Darzewie, SWIS	w ramach środków partnerów
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci			

uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych			
1	Prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców, w tym: działań profilaktycznych w Świetlicy Środowiskowej z programem socjoterapeutycznym „Tafla”	Placówki oświatowe, MGOPS, Policja, MGOK, Rady Sołeckie.	300,00
2	Zakup i dystrybucja ulotek, broszur i innych materiałów informacyjno – edukacyjnych.	Wymienieni partnerzy	w ramach środków partnerów
4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii			
1	Szkolenia podnoszące kompetencje osób realizujących zadania obejmujące problematykę narkomanii, w szczególności dla: pracowników szkół, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych, strażników miejskich, funkcjonariuszy policji, sołtysów, przedstawicieli koalicji	GKRPA, MGOPS, Straż Miejska, Policja, Placówki oświatowe, MGOK	200,00
2	Współpraca z organizacjami pozarządowymi, kościołami, stowarzyszeniami oraz osobami fizycznymi w zakresie przeciwdziałania narkomanii	Parafia Bobolice, SWIS, Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Przymierze” Ośrodek Rehabilitacyjno-Postresocjalizacyjny w Darzewie	w ramach środków własnych partnerów
5. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego			
1	Dokonywanie przez pracowników socjalnych diagnozy sytuacji w rodzinach dotkniętych problemem narkomanii i udzielanie wsparcia tym rodzinom wynikającego z ustawy o pomocy społecznej	MGOPS	w ramach środków instytucji

Zakres zadań może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację.

IV. Sposób pozyskiwania realizatorów programu

1. Zlecenie osobom profesjonalnie przygotowanym, instytucjom oraz organizacjom pozarządowym wykonywania określonych w programie zadań na podstawie umów cywilno-prawnych, z zastosowaniem procedury zlecenia zadań organizacjom pozarządowym w myśl ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.
2. Wyłonienie realizatora w trybie ustawy o zamówieniach publicznych bądź ustawy o pomocy społecznej.
3. Przyznanie dotacji na realizację zadania zgodnie z Uchwałą Rady Miasta.
4. Pozyskiwanie wolontariuszy do realizacji zadań poprzez dofinansowanie ich udziału w szkoleniach, warsztatach, konferencjach.

V. Postanowienia końcowe

1. Spodziewane efekty realizacji programu

Prowadzenie różnorodnych działań ma na celu:

- a) zwiększenie świadomości społecznej,

- b) zapewnienie edukacji,
- c) budowanie wsparcia dla działań na rzecz zdrowia publicznego, mając na uwadze szkody wywołane przez narkotyki.

2. Źródła finansowania programu

Środki finansowe pozyskiwane na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii są dochodem własnym samorządu i pochodzą z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych.

Na zadania związane z realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Bobolice na 2015 r. przeznaczono kwotę w wysokości 5.500,00 zł. Źródła finansowania zadań określone zostały w uchwale budżetowej: Dział 851- Ochrona Zdrowia, Rozdział 85153 Zwalczanie Narkomanii.

3. Sposób kontroli realizacji programu:

- sprawozdania z realizacji zadań w 2015 r. sporządzone przez instytucje działające na rzecz profilaktyki uzależnień na terenie gminy, w terminie do 25 stycznia 2016 r.,
- raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Bobolice na 2015 r. i efektów jego realizacji, przedłożony radzie miejskiej, w terminie do 31 marca 2016 r.,
- informacja z realizacji działań podejmowanych w danym roku, wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Bobolice na 2015 r. na podstawie opracowanej przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomani ankiety, przesłanej do biura, w terminie do 15 kwietnia 2016 r.,
- monitoring programu prowadzony jest przez osobę odpowiedzialną za realizację programu.

4. Monitorowanie przebiegu programu, ocena wyników

- Burmistrz Bobolic sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie,
- Rada Miejska po zasięgnięciu opinii jednostek realizujących program może w uzasadnionych przypadkach określić bieżące kierunki działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii,
- Głównym zadaniem jest zbieranie informacji, które dostarczą podstaw do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanek do oceny ich skuteczności.